

Sygn. akt V CSK 282/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku B. L.
przy uczestnictwie T. Spółki Akcyjnej w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Dokonywana w toku postępowania kasacyjnego ocena skarg kasacyjnych w ramach tzw. przedsądu ma na celu wybór takich spraw, które powinny zostać rozpoznane ze względu na interes publiczny. Rozwiązanie to łączy się ściśle z charakterem skargi kasacyjnej jako szczególnego środka zaskarżenia; nie jest ona kolejnym środkiem odwoławczym w toku instancji, lecz środkiem prawnym nadzwyczajnym, uruchamianym przede wszystkim w interesie ogólnym i ukierunkowanym - przynajmniej ze swego założenia - do rozpatrzenia wyłącznie kwestii prawnych (materialnych i procesowych) związanych z wydanym przez sąd drugiej instancji prawomocnym orzeczeniem. W związku z tak ukształtowanym modelem skargi, Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wówczas, gdy zachodzą przyczyny wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.

Wnioskodawca w skardze kasacyjnej odwołał się do przyczyny z pkt 1 powołanego przepisu, to jest występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a sformułowane przez niego zagadnienia prawne sprowadzają się do oczekiwania odpowiedzi na sześć następujących pytań:

1. Czy dopuszczalne jest ustanowienie służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu bez określania nieruchomości władnącej?

2. Czy jest dopuszczalne rozpoznanie zarzutu zasiedzenia, który został podniesiony bez wskazania konkretnej treści zasiedzianej służebności tj. niewskazanie sposobu wykonywania prawa, którego dotyczy zasiedzenie oraz strefy, na której może być wykonywane?

3. Jaka jest treść służebności przesyłu zasiedzanej przez uczestnika w sytuacji gdy uczestnik ten podniósł zarzut jedynie w stosunku do korzystania z przestrzeni powietrznej nad gruntem należącym do wnioskodawcy?

4. Czy służebność przesyłu uregulowana w art. 305¹ do 305⁴ k.c. jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej?

5. Czy przed uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa?

6. Czy okres posiadania przez przedsiębiorstwo nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed jej uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. podlega zaliczeniu do okresu posiadania niezbędnego do jej zasiedzenia ?

Wszystkie zapytania wnioskodawcy wiążą się z problematyką, jaką Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie i orzecznictwo Sądu Najwyższego w tej materii, jak dotychczas, pozostaje jednolite.

W uchwale z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC 2003 r., nr 11, poz. 142) Sąd Najwyższy wyraził zapatrywanie, że okoliczność, iż nieruchomość władająca wchodzi w skład przedsiębiorstwa przesyłowego sama przez się nie wyklucza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej celu określonego w art. 285 § 2 k.c. Kontynuując tę linię orzecniczą Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08 (Biul. SN 2008 nr 10 s. 7) wyjaśnił, że przed ustawowym uregulowaniem w kodeksie cywilnym służebności przesyłu (art. 305¹ - 305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu podkreślił, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa odpowiada treści i funkcji nowo kreowanej służebności przesyłu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności przesyłu tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, nie ma potrzeby oznaczenia „nieruchomości władającej”.

Odstąpienie od konieczności określenia w czynności prawnej bądź orzeczeniu nieruchomości władającej, na rzecz której wystąpił ex lege skutek zasiedzenia, nastąpiło w rezultacie odwołania się, w drodze wykładni, się do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06,

M. Prawn. 2006 r., nr 19, s. 1016 oraz z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, nie publ.). Brak określenia nieruchomości władnącej jest, zatem tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej. Podobne stanowisko zostało wyrażone w uchwale z dnia 22 maja 2013 r. III CZP 18/13 (OSNC 2013 r., nr 12, poz. 139), w której nadto Sąd Najwyższy stwierdził, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

W świetle powyższego nie można było uznać, że wnioskodawca wykazał istnienie w sprawie zagadnienia prawnego i to o istotnym charakterze (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a w szczególności aby skarżący wykazał, że istnieje potrzeba odstąpienia przez Sąd Najwyższy od tej, już ugruntowanej linii orzeczniczej.

Z przedstawionych przyczyn odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).